

Til lovforslag nr. L 85. Tillægsbetænkning afgivet af Erhvervsudvalget den 13. maj 1992

Tillægsbetænkning

over

Forslag til lov om kommuners og amtskommuners samarbejde med aktieselskaber m.v.

[af Lone Dybkjær (RV) m.fl.]

Udvalget har, efter at lovforslaget ved 2. behandling blev henvist til fornyet udvalgsbehandling, behandlet dette i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til industriministeren, justitsministeren og skatteministeren, som disse har besvaret skriftligt.

Et af Kim Behnke (FP) i henhold til § 20 i forretningsordenen for Folketinget stillet spørgsmål til industriministeren (S 396) og dennes svar herpå er optrykt som bilag til tillægsbetænkningen.

Herudover er nogle af udvalgets spørgsmål til justitsministeren og dennes svar herpå ligeledes optrykt som bilag til tillægsbetænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget en skriftlig henvendelse fra Dansk Arbejdsgiverforening.

Der er af et flertal og af forskellige mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *mindretal* (Socialdemokratiets og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de under nr. 1, 2 og 5 stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (Venstres, Det Konservative Folkepartis, Fremskridtspartiets og Kristeligt Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse*, men ønsker at stemme for det af mindretallet under nr. 4 stillede ændringsforslag.

Et *tredje mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de under nr. 1, 2, 3 og 5 stillede ændringsforslag.

Et *fjerde mindretal* (Centrum-Demokraternes medlem af udvalget) vil ved 3. behandling redegøre for sin stilling til de stillede ændringsforslag og til lovforslaget.

Ændringsforslag

Af et flertal (S, SF og RV):

Til § 1

1) I *stk. 1* indsættes efter »videreudvikler viden« ordene: »samt produkter og tjenesteydelser byggede på kommunal viden«.

2) I *stk. 2* indsættes efter »privat viden« ordene: »samt produkter og tjenesteydelser byggede på denne viden«.

Til § 3

Af et *mindretal* (SF):

3) Efter *stk. 5* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 01.* Industriministeren kan ligeledes tillade, at indskud, der udgøres af aktiver inden for det pågældende forsynings eller driftsområde, kan foretages uanset bestemmelsen i

stk. 1. Hvis beløbsgrænsen i stk. 1 derved overskrides væsentligt, forudsætter tilladelsen en løbende indberetning af aktiviteterne til industriministeren.«

Stk. 6-8 bliver herefter stk. 7-9.

Af et *mindretal* (V, KF, FP og KRF):

4) Efter stk. 8 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 02. Hvis der til bestyrelsen for de i §§ 1 og 2 nævnte selskaber vælges kommunalbestyrelsesmedlemmer fra eller ansatte i en kommune eller amtskommune, der efter lovens ikrafttræden har foretaget indskud i selskabet, skal vederlag for de pågældende kommunalbestyrelsesmedlemmers og ansattes varetagelse af bestyrelseshvervet indbetales direkte til vedkommende kommune eller amtskommune.«

Af et *flertal* (S, SF og RV):

Ny paragraf

5) Efter § 3 indsættes som ny paragraf:

»§ 01. De kommunale organisationer kan deltage finansielt og ledelsesmæssigt i de i §§ 1 og 2 omhandlede selskaber, der eksisterer ved lovens vedtagelse, såfremt der ikke herved påføres medlemskommunerne hæftelse for selskabernes forpligtelser.«

Bemærkninger

Til nr. 1 og 2

De under nr. 1 og 2 foreslåede ændringer sikrer, at selskaber med kommunal deltagelse ikke er begrænset til at yde konsulentbistand i forbindelse med systemeksport. De foreslåede ændringer medfører, at de omhandlede selskaber kan deltage i salg af produkter og tjenesteydelser, der bygger på kommunal viden.

Til nr. 3

Det forudsættes, at industriministeren hol-

der Folketingets Erhvervsudvalg orienteret om de i medfør af den foreslåede ændring indgivne indberetninger. Det forudsættes ligeledes, at industriministeren orienterer Erhvervsudvalget om eventuelle afslag på dispensationsansøgninger med angivelse af begrundelsen for afslaget.

Til nr. 4

Begrundelsen for den foreslåede ændring er, at der er tale om indskud af skatteyderpenge i selskaber, der omfattes af §§ 1 og 2 i lovforslaget, og at det derfor ikke er rimeligt, at kommunalbestyrelsesmedlemmer fra eller ansatte i en kommune eller amtskommune, der har foretaget indskud i selskaber, modtager honorar for deres deltagelse i bestyrelsen i disse selskaber.

Bestemmelsen om, at der ikke må modtages honorar for bestyrelsesarbejdet fra selskabet, svarer til, hvad der gælder for statslige embedsmænds varetagelse af bestyrelsesposter i offentlige og private erhvervsdrivende aktieselskaber, anpartsselskaber og lignende, hvor honoraret for bestyrelsesarbejdet indbetales til statskassen og dermed ikke beskattes hos den pågældende embedsmand. Bestemmelsen omfatter kun selskaber, hvori der foretages indskud efter lovens ikrafttræden.

Til nr. 5

Ved den foreslåede ændring sker der en præcisering af lovligheden af den indirekte kommunale deltagelse i de eksisterende selskaber gennem kommunernes og amtskommunernes medlemskab af Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen. Baggrunden for den foreslåede ændring er navnlig, at det er fundet betænkeligt at gribe ind i de eksisterende selskabers ejerforhold m.v. Der er ikke ved den foreslåede ændring taget stilling til lovligheden af kommunalt indirekte medejerskab gennem medlemskab af de kommunale organisationer for så vidt angår fremtidige tilsvarende selskaber.

Lotte Henriksen (S) Ole Vagn Christensen (S) Peter Christensen (S) Erling Olsen (S)

Trøjborg (S) fmd. Løvig Simonsen (S) Tommy Dinesen (SF) Rahbæk Møller (SF)

Sonja Albrink (CD) Flemming Hansen (KF) nfmd. Kai Dige Bach (KF)

Svend Heiselberg (V) Pia Larsen (V) Helge Sander (V) Annette Just (FP)

Lone Dybkjær (RV) Lysholm Christensen (KRF)

Bilag 1

Spørgsmål stillet i henhold til forretningsordenens § 20 til skriftlig besvarelse

Til *industriministeren* (16/1 92) af:
Kim Behnke (FP):

»Hvilket bestyrelsesansvar påhviler ministerielt udpegede repræsentanter i bestyrelserne for private subsidiært offentlige aktieselskaber?«

(Spm. nr. S 396).

Begrundelse

I forbindelse med f.eks. en række offentligt ejede aktieselskaber indgår der bestyrelsesmedlemmer, som er udpeget af en minister. De pågældende bestyrelsesmedlemmer beklæder ofte en bestyrelsespost med særlig klausul om, at det er et konkret ministerium, der har ret til at besætte nævnte post.

Spørgsmålet er så, hvem bestyrelsesansvaret påhviler – om det er den enkelte person, eller det er ministeriet (der jo ikke er en person/juridisk person).

Ministeren anmodes om grundigt at beskrive den selskabsretlige konsekvens af, hvor ansvaret ligger, og belyse fordele/ulemper ved disse ministerielt udpegede bestyrelsesmedlemmer.

Foreløbig besvarelse

Jeg har anmodet Justitsministeriet om at bidrage til besvarelsen af spørgsmålet, der til dels vedrører forhold, som henhører under Justitsministeriet. Når jeg har modtaget Justitsministeriets bidrag, skal jeg vende tilbage med en samlet besvarelse.

Endelig besvarelse

Aktieselskabslovens § 140 regulerer spørgsmålet om bestyrelsesansvar. Bestemmelsen gengiver dansk rets almindelige regler om erstatningsansvar uden for kontraktforhold. Det betyder, at bestyrelsesmedlemmer over for selskabet er erstatningsansvarlige, hvis de under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet selskabet skade. Det sam-

me gælder, når skaden er tilføjet aktionærer, kreditorer eller tredjemand ved overtrædelse af aktieselskabsloven eller selskabets vedtægter.

Bestyrelsesansvaret er personligt. Der sondres ikke mellem, om personer er udpeget af en minister eller af andre. Efter § 143 kan en eventuel erstatning nedsættes, når dette findes rimeligt under hensyn til skyldgraden, skadens størrelse og omstændighederne i øvrigt.

Udgangspunktet i aktieselskabslovens § 1, stk. 1, er, at alle erhvervsdrivende aktieselskaber er underkastet aktieselskabslovens bestemmelser, medmindre der er særlig lovhjemmel til fravigelse heraf. Loven sonderer således ikke mellem private og offentlige selskaber.

For en række aktieselskaber, som er stiftet af staten, er der i et vist omfang sket fravigelse af aktieselskabslovens regler bl.a. med hensyn til, hvem der vælger bestyrelse, at vedtægterne skal godkendes af en minister m.v.

Der er ikke hidtil i særlove for oprettelse af bestemte selskaber sket en fravigelse af aktieselskabslovens ansvarsregler. Dette betyder, at aktieselskabslovens almindelige regler om erstatningsansvar finder anvendelse også for sådanne selskaber.

For så vidt angår statens eventuelle arbejdsgiveransvar i medfør af Danske Lovs 3-19-2 for bestyrelsesmedlemmer, der som led i deres ansættelsesforhold er udpeget af en minister, samt forholdet til erstatningsansvarsloven, herunder denne lovs indvirkning på omfanget af de pågældende bestyrelsesmedlemmers erstatningsansvar, har jeg fra Justitsministeriet indhentet vedlagte notat af 9. marts 1992 om statens hæftelsesansvar for fejl begået af statsligt udpegede bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber.

Ud over det rent erstatningsretlige er det i øvrigt således, at den, der har valgt eller udpeget et bestyrelsesmedlem, altid kan afsætte den pågældende, jf. aktieselskabslovens § 50, stk. 1.

JUSTITSMINISTERIET
Lovafdelingen

J.nr. 1991-46002-367
Den 9. marts 1992

N O T A T

om

statens hæftelsesansvar for fejl begået af statsligt udpegede bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber

1. Baggrund

I en skrivelse af 24. januar 1992 har Industriministeriet anmodet Justitsministeriet om en udtalelse til brug for besvarelsen af et spørgsmål (S 396) fra medlem af Folketinget Kim Behnke (FP). Spørgsmålet har følgende ordlyd:

»Hvilket bestyrelsesansvar påhviler ministerielt udpegede repræsentanter i bestyrelserne for private subsidiært offentlige aktieselskaber?«

Som begrundelse for spørgsmålet er der anført følgende:

»I forbindelse med f.eks. en række offentligt ejede aktieselskaber indgår der bestyrelsesmedlemmer, som er udpeget af en minister. De pågældende bestyrelsesmedlemmer beklæder ofte en bestyrelsespost med særlig klausul om, at det er et konkret ministerium, der har ret til at besætte nævnte post.

Spørgsmålet er så, hvem bestyrelsesansvaret påhviler. Om det er den enkelte person, eller det er ministeriet (der jo ikke er en person/juridisk person).

Ministeren anmodes om grundigt at beskrive den selskabsretlige konsekvens af, hvor ansvaret ligger, og belyse fordele/ulempes ved disse ministerielt udpegede bestyrelsesmedlemmer.«

I det følgende redegør Justitsministeriet for spørgsmålet om statens hæftelsesansvar for de ansvarspådragende handlinger, som de statsligt udpegede bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber foretager under udførelsen af deres bestyrelsesarbejde. Redegørelsen disponeres således, at der i punkt 2 gives en beskrivelse af bestyrelsesmedlemmernes personlige erstatningsansvar, mens der i punkt 3 redegøres for arbejdsgiveransvaret i almindelighed, hvorefter

der i punkt 4 gives en nærmere analyse af statens hæftelsesansvar.

2. Bestyrelsesmedlemmets erstatningsansvar

Udgangspunktet

I aktieselskabslovens § 140, jf. lovbekendtgørelse nr. 659 af 25. september 1991, findes følgende bestemmelse om bestyrelsesmedlemmets erstatningsansvar:

»§ 140. Stiftere, bestyrelsesmedlemmer og direktører, som under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet selskabet skade, er pligtige at erstatte denne. Det samme gælder, når skaden er tilføjet aktionærer, selskabets kreditorer eller tredjemand ved overtrædelse af denne lov eller vedtægterne.«

Efter bestemmelsen kan erstatningsansvaret således kun pålægges et bestyrelsesmedlem, der har handlet uforsvarligt. Bestemmelsen svarer til, hvad der også ville gælde efter dansk rets almindelige erstatningsregel, culpereglen.

Culpereglen finder også anvendelse på de tilfælde, som ikke er omfattet af bestemmelsen, f.eks. hvor et bestyrelsesmedlems erstatningsansvar over for tredjemand baseres på krænkelse af andre normer end de selskabsretlige, se hertil beretning fra arbejdsgruppen vedrørende selvejende institutioner (Finansministeriet, 1989), s. 18 ff., Bernhard Gomard, Aktieselskaber & Anpartsselskaber, 1986, side 320, og Niels Thomsen, A/S-loven med kommentarer, 4. udgave, 1990, side 433.

Lempelse af erstatningsansvaret

I aktieselskabslovens § 143, stk. 1, er der fastsat følgende bestemmelse om nedsættelse af erstatningsansvaret:

»§ 143. Erstatning efter reglerne i §§ 140-142 kan nedsættes, når dette findes rimeligt under

hensyn til skyldgraden, skadens størrelse og omstændighederne i øvrigt.

Stk. 2. . . .«

I erstatningsansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 599 af 8. september 1986 med senere ændringer, er der endvidere fastsat nærmere regler om lempelse af erstatningsansvar, som også kan have betydning for bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber.

Der er i den forbindelse grund til at pege på bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 19, stk. 3, hvorefter en arbejdstager, der har begået en skade, der er dækket af en tingsforsikring, en driftstabsforsikring eller arbejdsgiverens ansvarsforsikring, ikke ifalder erstatningsansvar, medmindre skaden er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Særligt for så vidt angår arbejdsgiverens ansvarsforsikring bemærkes, at staten er stillet, som om forsikring var tegnet, jf. erstatningsansvarslovens § 20. Hvis man som arbejdstager i staten tilføjer nogen en skade, vil man således i almindelighed alene ifalde et personligt ansvar, hvis man har handlet forsætligt eller groft uagtsomt. Lempelsesreglen finder dog ikke anvendelse med hensyn til det erstatningsansvar, der er omhandlet i færdselsloven, luftfartsloven og søloven, jf. nærmere erstatningsansvarslovens § 21.

Der kan endvidere peges på bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 23, stk. 2, hvorefter arbejdstagerens erstatningsansvar over for skadelidte kan nedsættes eller bortfalde, hvis det findes rimeligt under hensyn til den udviste skyld, arbejdstagerens stilling, skadelidtes interesse og omstændighederne i øvrigt. Erstatning, som arbejdstageren har måttet udrede, kan arbejdstageren kræve betalt af arbejdsgiveren i det omfang, ansvaret endeligt skal påhvile arbejdsgiveren, jf. § 23, stk. 2, 2. pkt., hvor der henvises til bestemmelsen i § 23, stk. 1. Efter denne bestemmelse kan en arbejdsgiver alene gøre regres mod en arbejdstager for erstatning, som arbejdsgiveren har betalt til skadelidte på grund af arbejdstagerens uforvarlige adfærd, i det omfang det findes rimeligt under hensyn til den udviste skyld, arbejdstagerens stilling og omstændighederne i øvrigt. I samme omfang kan arbejdsgiveren kræve erstatning fra arbejdstageren for skade, som arbejdstageren i øvrigt forvolder arbejdsgiveren i tjenesten, jf. § 23, stk. 3.

Det er alene den kreds af personer, for hvis handlinger en hvergiver/arbejdsgiver er ansvarlig efter Danske Lovs 3-19-2, som er omfattet af udtrykket »arbejdstager« i erstatningsansvarslovens § 19, stk. 3, og § 23. Bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber er derfor ikke i almindelighed omfattet af udtrykket »arbejdstager« i forhold til aktieselskabet, se hertil Anders Vinding Kruse, Erstatningsretten, 5. udgave, 1989, side 188, og Anders Vinding Kruse og Jens Møller, Erstatningsansvarsloven, 2. udgave, 1989, side 316 f. De bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber, som er udpeget af en minister, kan derimod efter omstændighederne være omfattet af udtrykket »arbejdstager« i forhold til staten, jf. nærmere herom afsnit 4 nedenfor.

I erstatningsansvarslovens § 24 er der endelig fastsat en generel bestemmelse om lempelse af erstatningsansvaret, herunder af bestyrelsesmedlemmers erstatningsansvar. Efter bestemmelsen kan erstatningsansvaret nedsættes eller bortfalde, når ansvaret vil virke urimeligt tyngende for den erstatningsansvarlige, eller når ganske særlige omstændigheder i øvrigt gør det rimeligt. Ved afgørelsen skal der tages hensyn til skadens størrelse, ansvarets beskaffenhed, skadevolderens forhold, skadelidtes interesse, foreliggende forsikringer samt omstændighederne i øvrigt.

3. Arbejdsgiverens erstatningsansvar

Med udgangspunkt i reglen i Danske Lov 3-19-2 er det fast antaget i dansk ret, at en arbejdsgiver hæfter for det erstatningsansvar, som hans ansatte måtte pådrage sig ved uforvarlige skadegørende handlinger, der er foretaget under arbejdets udførelse. Arbejdsgiverens hæftelsesansvar gælder både erstatningskrav inden for og uden for kontrakt. Arbejdsgiveren hæfter dog ikke, hvis skaden skyldes en abnorm adfærd fra den ansattes side.

Hæftelsesansvaret forudsætter, at der består et vist over- og underordningsforhold mellem hvergiver (arbejdsgiver) og hvervtager (arbejdstager). Hvergiveren må således som udgangspunkt stå som principal i forhold til hvervtageren, dvs. hvergiveren har ret til at lede arbejdets udførelse, herunder antage og afskedige hvervtageren, give hvervtageren instruktioner og føre tilsyn med selve arbejdets udførelse. Hæftelsesansvaret omfatter der-

imod som udgangspunkt ikke personer, der overlades hverv til selvstændig udførelse. Den, der f.eks. bestiller en flytning hos et flyttefirma, og som overlader alt til flyttefirmaet, vil således ikke være ansvarlig for de skadegørende handlinger, flyttemændene måtte foretage sig, se hertil bl.a. Jørgen Nørsgaard og Hans Henrik Vagner, Erstatningsretten, 1990, side 128.

Det er ligeledes fast antaget i dansk ret, at staten, kommunerne og andre offentlige institutioner hæfter på samme måde som private for det erstatningsansvar, som de ansatte måtte pådrage sig for uforsvarlige skadegørende handlinger.

4. Statens hæftelse for statsligt udpegede bestyrelsesmedlemmers ansvarspådragende handlinger

Særligt retsgrundlag

Der kan i lovgivningen være fastsat særlige regler om statens hæftelsesansvar for det erstatningsansvar, som de statsligt udpegede bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber pådrager sig under arbejdets udførelse. Statens hæftelsesansvar kan endvidere være reguleret i en aftale mellem staten og skadelidte, f.eks. i en aftale mellem staten og det aktieselskab, som det statsligt udpegede bestyrelsesmedlem har pådraget tab ved sin erstatningspådragende adfærd.

I disse tilfælde må spørgsmålet om statens hæftelsesansvar derfor vurderes med udgangspunkt i det retsgrundlag, der eksisterer på det pågældende område.

Den almindelige erstatningsret

I de tilfælde, hvor der ikke er fastsat særlige regler eller indgået en særlig aftale med skadelidte om statens hæftelsesansvar for det erstatningsansvar, som de statsligt udpegede bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber pådrager sig under arbejdets udførelse, må spørgsmålet herom afgøres med udgangspunkt i den almindelige erstatningsret.

I den forbindelse opstår navnlig det spørgsmål, om og i givet fald hvornår de statsligt udpegede bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber står i et sådant over- og underordningsforhold til staten; at staten kan pådrage sig et hæftelsesansvar som hvervgiver efter de regler, der er beskrevet i punkt 3 ovenfor. Dette spørgsmål

ses ikke at være særskilt behandlet i den trykte retspraksis eller i den erstatningsretlige litteratur.

Justitsministeriet har dog tidligere dels taget stilling til, i hvilket omfang ministre kan give instruktioner til de personer, der udpeges til medlemmer af et aktieselskabs bestyrelse, dels til instruktionsbeføjelsens betydning for statens hæftelsesansvar.

Med hensyn til ministres adgang til at give instruktioner til de personer, der udpeges til medlemmer af et aktieselskabs bestyrelse, har Justitsministeriet således i en skrivelse af 19. august 1991 til Statsrevisoratet bl.a. udtalt følgende:

»...Spørgsmålet om, hvorvidt ministeren kan pålægge et bestyrelsesmedlem at videregive oplysninger, som vedkommende efter tavshedspligtsreglerne ville være berettiget til at videregive (pligtsiden), må afgøres efter de almindelige regler for ministerens instruktionsbeføjelser.

Det følger af disse regler, at ministeren normalt ikke har adgang til at instruere bestyrelsesmedlemmer, som ikke i forvejen er i et tjenesteforhold til staten. Det gælder f.eks. i tilfælde, hvor der er udpeget medlemmer af Folketinget til at varetage statens interesser i selskabet eller den pågældende er offentlig repræsentant, uden at der ved valget eller udpegningen er lagt vægt på den pågældendes ansættelsesforhold i staten. En pligt til at holde ministeren løbende orienteret kan dog, for disse grupper vedkommende, være fastsat eller forudsat i anden lovgivning eller i selskabets vedtægt.

En almindelig (ulovbestemt) instruktionsbeføjelse for vedkommende minister gælder således normalt kun i tilfælde, hvor det pågældende bestyrelsesmedlem varetager bestyrelsesarbejdet som led i sit almindelige tjenesteforhold til staten. Det er i den forbindelse uden betydning, om den pågældende er tjenestemand eller overenskomstansat. Det er for tjenestemænd med hele centraladministrationen som ansættelsesområde endvidere uden betydning, om den pågældende gør tjeneste i vedkommende ministerium eller under en anden minister.«

I et notat af 18. august 1983 om statens ansvar for fejl begået af statsligt udpegede medlemmer af bestyrelser i aktieselskaber har Ju-

stitsministeriet bl.a. anført følgende om instruktionsbeføjelsens betydning for statens hæftelsesansvar:

»... De litteraturudtalelser og de eksempler fra praksis vedrørende statsligt udpegede medlemmer af aktieselskabsbestyrelser, som er fremdraget . . . , har primært omhandlet situationen, hvor staten tillige har væsentlige kapitalinteresser i det pågældende selskab. Dette vil ikke være tilfældet i forbindelse med etableringen af det . . . nævnte samarbejde mellem Vejdirektoratet og Danish Road Consult A/S, hvori staten ikke skal have aktiebesiddelse. Uanset dette må det imidlertid antages. . . , at Vejdirektoratet har ret til at give instrukser og føre tilsyn med bestyrelshvervets udførelse, såfremt Vejdirektoratet som statens repræsentant i bestyrelsen udpeger enten en statsansat eller en anden person, over for hvem direktoratet forbeholder sig instruktionsbeføjelser. Selv om instruktionsbeføjelsen må udøves under hensyntagen til de selskabsretlige regler, kan dette ikke anses for nogen afgørende begrænsning i instruktionsretten, og det kan næppe udelukkes, at staten i sin egenskab af arbejds- eller hvervgiver kan komme til at hæfte for det erstatningsansvar, som bestyrelsesmedlemmet måtte pådrage sig ved at handle

uforsvarligt eller ved at tilsidesætte sin tilsyns- pligt som bestyrelsesmedlem.«

Efter Justitsministeriets opfattelse må det således formentlig antages, at en ret for ministeren til at instruere den person, som ministeren har udpeget til medlem af et aktieselskabs bestyrelse, vil betyde, at staten som arbejds- eller hvervgiver vil hæfte for de uforsvarlige skadegørende handlinger, som bestyrelsesmedlemmet foretager under udførelsen af sit arbejde i bestyrelsen. Statens hæftelsesansvar vil endvidere som nævnt betyde, at det pågældende bestyrelsesmedlems personlige ansvar kan lempes efter erstatningsansvarslovens § 19, stk. 3, jf. § 20, og § 23, se nærmere punkt 2 ovenfor.

Hvis ministeren ikke har en instruktionsbeføjelse over for den person, som ministeren har udpeget til medlem af bestyrelsen i et aktieselskab, vil der derimod efter Justitsministeriets opfattelse næppe i almindelighed kunne etableres et sådant over- og underordningsforhold mellem ministeren og det pågældende bestyrelsesmedlem, at staten vil kunne pådrage sig et hæftelsesansvar for den uforsvarlige skadegørende adfærd, bestyrelsesmedlemmet måtte udvise.

Den endelige afgørelse henhører under domstolene.

Nogle af udvalgets spørgsmål til justitsministeren og dennes besvarelse heraf*Spørgsmål:*

»18. I hvilket omfang hæfter det offentlige for fejl begået af offentligt udpegede bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber?

19. Adskiller offentligt udpegede bestyrelsesmedlemmers ansvar sig fra det ansvar, der påhviler de ikke offentligt udpegede bestyrelsesmedlemmer?

20. Såfremt bestyrelsesmedlemmer handler under instruks, hvem hæfter så for de pågældende bestyrelsesmedlemmers dispositioner?«

*Svar:**Ad spørgsmål 18 og 20*

Justitsministeriet har i et notat af 9. marts 1992 om statens hæftelsesansvar for fejl begået af statsligt udpegede bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber behandlet disse spørgsmål. En kopi af notatet vedlægges.

Som det fremgår af notatet, må spørgsmålet om statens hæftelsesansvar for det erstatningsansvar, som statsligt udpegede bestyrelsesmedlemmer pådrager sig under arbejdets udførelse, afgøres med udgangspunkt i den almindelige erstatningsret i de tilfælde, hvor der ikke er fastsat særlige regler eller indgået en særlig aftale med skadelidte om statens hæftelsesansvar.

En ret for ministeren til at instruere den person, som ministeren har udpeget til medlem af et aktieselskabs bestyrelse, må herefter efter Justitsministeriets opfattelse formentlig antages at ville betyde, at staten som arbejds- eller hvervgiver vil hæfte for de uforsvarlige skadegørende handlinger, som bestyrelsesmedlemmet foretager under udførelsen af sit arbejde i bestyrelsen.

Hvis ministeren ikke har en instruktionsbeføjelse over for den person, som ministeren har udpeget til medlem af bestyrelsen i et aktieselskab, vil der derimod efter Justitsministeriets opfattelse næppe i almindelighed kunne etableres et sådant over- og underordningsforhold mellem ministeren og det pågældende be-

styrelsesmedlem, at staten som arbejds- eller hvervgiver vil kunne pådrage sig et hæftelsesansvar for den uforsvarlige skadegørende adfærd, som bestyrelsesmedlemmet måtte udvise.

Tilsvarende synspunkter må efter Justitsministeriets opfattelse finde anvendelse med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt en kommune eller amtskommune som arbejds- eller hvervgiver vil kunne pådrage sig et hæftelsesansvar for de uforsvarlige skadegørende handlinger, der foretages af personer, som kommunen eller amtskommunen måtte udpege til medlemmer af bestyrelsen for et aktieselskab.

Spørgsmålet om, hvorvidt det offentlige vil kunne pådrage sig et hæftelsesansvar som arbejds- eller hvervgiver for et bestyrelsesmedlem, der er valgt på en generalforsamling, ses ikke at være afgjort i retspraksis, ligesom spørgsmålet ikke ses at være drøftet i den juridiske litteratur. Efter Justitsministeriets opfattelse giver spørgsmålet anledning til tvivl. I tilfælde, hvor det offentlige som ejer af en ikke-bestemmende aktiepost har stemt for et bestyrelsesmedlem, må det anses for bedst stemmende med almindelige selskabsretlige regler, at det offentlige ikke vil kunne pådrage sig et hæftelsesansvar som arbejds- eller hvervgiver for den pågældende.

Ad spørgsmål 19:

Spørgsmålet om det personlige ansvar for bestyrelsesmedlemmer, der er udpeget af det offentlige, har industriministeren redegjort for i sit svar på spørgsmål nr. S 396 af 22. januar 1992 fra medlem af Folketinget Kim Behnke (FP). En kopi af industriministerens svar vedlægges.

Som det fremgår af industriministerens svar, regulerer aktieselskabslovens § 140 spørgsmålet om bestyrelsesansvar. Bestemmelsen gengiver dansk rets almindelige erstatningsregel, culpereglen. Dette betyder, at bestyrelsesmedlemmer over for selskabet er erstatningsansvarlige, hvis de under udførelsen af deres

hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet selskabet skade. Det samme gælder, når skaden er tilføjet aktionærer, kreditorer eller tredje-mand ved overtrædelse af aktieselskabsloven eller selskabets vedtægter. Bestyrelsesansvaret er personligt, og der sondres ikke mellem personer, der er udpeget af en minister eller af andre. Efter aktieselskabslovens § 143 kan en eventuel erstatning nedsættes, når det findes rimeligt under hensyn til skyldgraden, skadens størrelse og omstændighederne i øvrigt.

Spørgsmålet om lempelse af bestyrelses-medlemmers erstatningsansvar efter reglerne i erstatningsansvarsloven, herunder i de tilfælde, hvor staten som arbejds- eller hvervgiver hæfter for de statsligt udpegede bestyrelses-medlemmers uforsvarlige skadegørende handlinger, har Justitsministeriet redegjort nærmere for i det ovennævnte notat af 9. marts 1992. Der henvises til afsnit 2 i notatet.

Som det bl.a. fremgår af notatet, betyder bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 19, stk. 3, at en arbejdstager, der har begået en

skade, der er dækket af en tingsforsikring, en driftstabsforsikring eller arbejdsgiverens ansvarsforsikring, ikke ifalder erstatningsansvar, medmindre skaden er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Lempelsesreglen finder dog ikke anvendelse med hensyn til det erstatningsansvar, der er omhandlet i færdselsloven, luftfartsloven og søloven, jf. nærmere erstatningsansvarslovens § 21. Særligt for så vidt angår arbejdsgiverens ansvarsforsikring bemærkes, at staten, en kommune eller en anden offentlig institution, der i almindelighed er selvforsikrer, er stillet, som om forsikring var tegnet, jf. erstatningsansvarslovens § 20.

Hvis man i en situation, hvor det offentlige i almindelighed er selvforsikrer, som offentligt udpeget bestyrelsesmedlem i et aktieselskab tilføjer nogen en skade ved uforsvarlig adfærd, som det offentlige hæfter for som arbejds- eller hvervgiver, vil man således efter bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 19, stk. 3, kun ifalde et personligt ansvar, hvis man har handlet forsætligt eller groft uagtsomt.